

หน่วยการเรียนรู้ที่

๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ โน้ตดนตรีไทย

ชุดที่ ๑ โน้ตดนตรีไทย

โน้ตดนตรีไทย

ดัวซัสด

- อ่าน เขียน โน้ตดนตรีไทยและสากลในอัตราจังหวะต่าง ๆ (ศ.๒.๑ ม.๔-๖/๔)

ผังสาระการเรียนรู้

โน้ตและการเขียน
โน้ตดนตรีไทย

โน้ตดนตรีไทย

โน้ตเพลงไทย
อัตราจังหวะ ๒ ชั้น

เพลงนกเขาช่าเมร์

โน้ตเพลงไทย
อัตราจังหวะ ๓ ชั้น

เพลงบังใบ

สาระสำคัญ

การศึกษาทำความเข้าใจเรื่องเครื่องหมายและลักษณะที่ใช้ในดนตรี จะทำให้เข้าใจจังหวะและทำนองของเพลงง่ายขึ้น สามารถขับร้องและบรรเลงได้ถูกต้องตามตัวโน้ต จังหวะ และทำนองเพลง

จุดประกายความคิด

เพลงใหม่โรงชวา

เรียนบเรย์ทำนอง : หลวงปะดิษฐ์ไฟเราะ (ครุ ศิลปบรรเลง)

ท่อน ๑

- - - ล	- ต - ล	- ต - ล	- ล - ล	- - - ช	- ล - ช	- ล - ช	- ช - ช
- - - พ	- ช - พ	- ช - พ	- พ - พ	- - - ร	- พ - ร	- พ - ร	- ร - ร

กลับตัวน

ท่อน ๒

- - - ล	ต ร - ล	ต ร - ล	- ล - ล	- - - ช	ล ต - ช	ล ต - ช	- ช - ช
- - - พ	ช ล - พ	ช ล - พ	- พ - พ	- - - ร	พ ช - ร	พ ช - ร	- ร - ร

กลับตัวน

ท่อน ๓

- - - ล	ต ร พ ล	ต ร พ ล	- ล - ล	- - - ช	ล ต ร ช	ล ต ร ช	- ช - ช
- - - พ	ช ล ต พ	ช ล ต พ	- พ - พ	- - - ร	พ ช ล ร	พ ช ล ร	- ร - ร

กลับตัวน

ท่อน ๔

- - ต ล	ช พ ช ล	ช พ ช ล	- ล - ล	- - ล ช	ฟ ร พ ช	ฟ ร พ ช	- ช - ช
- - ช พ	ร ด ร พ	ร ด ร พ	- พ - พ	- - พ ร	ด ล ด ร	ด ล ด ร	- ร - ร

กลับตัวน

ท่อน ๕

- - ต ร	ฟ ช พ ล	- - ต ล	- - ต ล	- - ต ร	ต ล พ ช	- - ล ช	- - ล ช
- - ต ร	ต ล ช พ	- - ช พ	- - ช พ	- - ล ช	ฟ ช ล ร	- - พ ร	- - พ ร

กลับตัวน

เมื่อนักเรียนพึงเพลงนี้แล้ว
เกิดความรู้สึกอย่างไร

๑. โน้ตและการเขียนโน้ตดนตรีไทย

โน้ตดนตรีไทย ประกอบด้วยห้องเพลงและสัญลักษณ์แทนค่าต่าง ๆ โน้ต ๑ บรรทัด ประกอบด้วย ห้องเพลงจำนวน ๘ ห้อง และใน ๑ ห้อง มีค่าโน้ตจำนวน ๔ ตัว ใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนความหมาย ดังนี้ ตาราง ความหมายและสัญลักษณ์ของโน้ตดนตรีไทย

สัญลักษณ์	ความหมาย
ด	เลียง โด
ร	เลียง เร
ม	เลียง มี
พ	เลียง พา
ซ	เลียง ซอล
ล	เลียง ลา
ท	เลียง ที
.	เลียง สูง
·	เลียง ต่ำ
-	ความยาวของตัวโน้ตก่อนหน้าหรือที่ว่าง
:	เครื่องหมายย้อนปีด
::	เครื่องหมายย้อนปิด

๒. โน้ตเพลงไทยอัตราจังหวะ ๒ ชั้น

การสอนดนตรีไทยได้พัฒนาวิธีการสอนโดยใช้โน้ตเพลงไทยที่เป็นตัวอักษรแทนเสียงดนตรี เพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดทำนองเพลง และจดจำตัวโน้ตของแต่ละบทเพลง ดนตรีไทยมีอัตราจังหวะ ของเพลงไทย ๓ อัตรา ดังนี้

๑. เพลงไทยอัตราจังหวะ ๓ ชั้น มีจังหวะซ้ำ
๒. เพลงไทยอัตราจังหวะ ๒ ชั้น มีจังหวะปานกลาง
๓. เพลงไทยอัตราจังหวะ ชั้นเดียว มีจังหวะเร็ว

เครื่องดนตรีที่เป็นเครื่องกำกับจังหวะของไทย ได้แก่ กรับ กลอง โหม่ง ฉับ และฉึง การดำเนินจังหวะให้เป็นไปตามอัตราจังหวะทั้ง ๓ อัตรา นั้นจะต้องมีจังหวะหน้าทับเป็นหลัก ส่วนจังหวะฉึง เป็นจังหวะขั้นพื้นฐานที่สามารถปฏิบัติได้ง่าย โดยจังหวะหน้าทับของเพลงไทยแบ่งเป็น ๓ ลักษณะ ดังนี้

จังหวะหน้าทับของเพลงไทย

หน้าทับปربไก่

ใช้กับเพลงร้องรับทั่วไป
หรือใช้กับเพลงเสภา

หน้าทับสองไม้

ดำเนินจังหวะที่สันกว่าหน้าทับ
ปربไก่ครึ่งหนึ่ง จึงทำให้การ
ดำเนินจังหวะกระชับขึ้น

หน้าทับพิเศษ

บรรเลงในเพลงหน้าพาทย์
บางเพลง และเพลงภาษาต่างๆ

เพลงอัตราจังหวะ ๒ ชั้น ถือเป็นอัตราจังหวะหลักที่จะขยายเป็น
อัตราจังหวะ ๓ ชั้น หรือลดลงเป็นอัตราจังหวะชั้นเดียว เพลงไทยอัตราจังหวะ
๒ ชั้น เป็นเพลงที่ร้องง่ายและส่วนใหญ่จะเป็นเพลงล้านนา เช่น เพลงลาวเจริญศรี
เพลงแขกสาหาร่าย เพลงบังใบ

ตัวอย่างเพลงไทยอัตราจังหวะ ๒ ชั้น เพลงบังใบ

บทร้องเพลงนี้อัญญainbthal蟋蟀เรื่อง วิวาร์พระสมุทร บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระ-
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เพลงบังใบใช้หน้าทับสองไม้ในการบรรเลงกำกับจังหวะ

โน้ตเพลงบังใบ (สองชั้น)

ท่อน ๑

- - - ด	- - - ท	- - - ด	- ร - -	- ช - ล	- ช - ร	- - - ม	- พ - ช
- พ ช ล	ด ล ช พ	ช ล ช พ	- ม - ร	- - ร ช	ล ท ด ร	- ร ร ร ร	- ร - ร

กลับต้น

ท่อน ๒

- - - ม	- - - ร	- ท - ร	- ม - ช	- ม ร ท	- ล - ช	- - ท ล	ช ล - ท
- ร - ม	ช մ ร ท	ร մ ร ท	- ล - ช	- ท ր մ	- ช - ล	- ท ร ล	ท լ շ մ
- - - -	- ร - ม	- ร - ล	ช շ շ ช	ร մ ร ท	- ล - ช	- - ท ล	շ լ - ท
- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช				

กลับต้น

โน้ตหน้าทับสองไม้ ๒ ชั้น

(ติง)-โฉะฉะ	ติงติง - ติง	- - โฉะฉะ	ติงติง - ทัม
-------------	--------------	-----------	--------------

เพลงบังใบ (สองชั้น)

บทร้อง : บทพระราชพิธีในพระบาทสมเด็จพระมหานครเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทำนอง : บังใบสองชั้น

ได้ยินคำสำเนียงเสียง serene
เหมือนยินเสียงทรงท่องที่ฟ่องฟ้า
ถึงแม้ว่าจะสนิทกัน
ถึงดีฉันร้อนรุ่มกลั่นๆดี
แต่อ้วว่าอนันจ้าได้กินหวาน
พอฟ้าไปใจนองต้องระทม

แลนไพรerasรักเป็นหนักหนา
กล่อมสุนทรโวนว่าไนยินดี
ก็ผาเมื่อสัตบคัพท์เสียงพี่
เสียงเหมือนทิพย์วารีมาประพร
มิช้านานก็ต้องกลืนทึ้งขึ้นชม
ยิ่งมาซังก์ยิ่งช้ำระกำใจ

โอกาสที่นำไปใช้

เพลงบังใบ เป็นเพลงขับร้องและบรรเลงเพื่อการรับฟังและประกอบการแสดงในงานรื่นเริงต่าง ๆ

๓. โน๊ตเพลงไทยอัตราจังหวะ ๓ ชั้น

เพลงอัตราจังหวะ ๓ ชั้น คือ เพลงที่แต่งขยายขึ้นจากเพลงอัตราจังหวะ ๒ ชั้น อีก ๑ เท่าตัว ทำให้มีจังหวะซ้ำลงและยาวกว่าเพลงอัตราจังหวะ ๒ ชั้น เช่น เพลงนางครรภุ เพลงลาวดวงเดือน เพลงนกเข้าแขวงเมร์

ตัวอย่างเพลงไทยอัตราจังหวะ ๓ ชั้น เพลงนกเข้าแขวงเมร์

ทำนองเดิมของเพลงนกเข้าแขวงเมร์เป็นเพลงเขมรแท้ ๆ ซึ่งหลวงประดิษฐ์ไพรeras (ศร ศิลปบรรเลง) ได้ต่อทำนองเพลงดังกล่าวมาจากขุนสำเนียงไพรeras เจ้ากรมปี่พาทย์หลวงในพระเจ้าม尼วงศ์ แต่ครั้งตามเดิมจะพระบาทสมเด็จพระปกาเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพรรณี พระบรมราชินีเยือนประเทศไทยในคราวเดินทางกลับอินโดจีนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓ และเมื่อกลับมาประเทศไทย หลวงประดิษฐ์ไพรeras (ศร ศิลปบรรเลง) ได้นำเพลงที่ชาวเขมรเรียกว่า เพลงนกเข้าแขวงเมร์ ปรับเปลี่ยนให้เข้าหลักดุริยางคศิลป์ไทย ครบเป็นเพลงไทย โดยให้มีทำนองสำเนียงเขมร มีลูกล้อลูกขัดและมีทำนองเลียนเสียงขันคูของนกเข้าแขวงเมร์ ได้ขอให้นายมนตรี ตราโมท ช่วยแต่งบทร้องให้ แต่สำหรับท้องที่นำมาเป็นบทร้องของคасตราชารย์ ดร.อุทธิศ นาคสวัสดิ์ โดยนำทำนองเพลงนกเข้าแขวงเมร์ ท่อน ๒ ของหลวงประดิษฐ์ไพรeras มาประพันธ์ และใช้ชื่อว่า เพลงจูสุกกรู เพลงนกเข้าแขวงเมร์ใช้หน้าทับปูร์ไก่ หรือหน้าทับเงมร

โน้ตเพลงนกเข้าขะแมร์ (สามชั้น)

ท่อน ๑

- - - -	- - - -	- ด ร ມ	- չ - լ	- ද - -	- ດ - չ	լ չ մ չ	լ դ - լ
- - - -	- - - -	լ դ մ չ	- լ - դ	- դ - -	ր մ չ լ	դ չ դ լ	- չ - մ
- - - -	- - - -	չ լ չ դ	- ՞ - ՞	- ՞ - -	- ՞ - ՞	՞ - ՞ ՞	- ՞ - ՞
- - - -	դ լ դ չ	լ չ մ չ	- լ - դ	- դ - -	ր մ չ լ	դ չ դ լ	- չ - մ
- - - -	- - - -	- ՞ - ՞	- - - ՞	- - ՞ մ	ր դ ր մ	- - լ չ	մ չ - լ
- - - -	- - - -	- դ ր մ	- չ - լ	թ լ չ մ	ր մ չ լ	թ լ ՞ դ	- լ - չ
- - - -	- - - -	լ լ չ լ	թ լ չ մ	լ լ չ լ	թ լ չ մ	ր դ ր մ	- չ - լ
- - - -	- - - -	- դ ր մ	- չ - լ	թ լ չ մ	ր մ չ լ	թ լ ՞ դ	- լ - չ

กลับตัน

ท่อน ๒

: - - - -	- մ ծ լ	- մ ծ լ	- մ ծ լ	- - ծ լ	շ լ ծ մ	- - ր մ	շ լ չ լ
- - - -	- լ ՞ ծ ՞	- լ ՞ ծ ՞	- լ ՞ ծ ՞	- - լ չ	մ չ լ ծ	ր մ չ լ	ծ լ չ մ
- - - -	- ՞ - ՞	- - - -	- ՞ - ՞	- - - -	- ՞ - ՞	ր դ ր մ	- չ - լ
- - - -	- - - -	- դ ր մ	- չ - լ	թ լ չ մ	ր մ չ լ	թ լ ՞ դ	- լ - չ
- - - -	- - - -	լ լ չ լ	թ լ չ մ	լ լ չ լ	թ լ չ մ	ր դ ր մ	- չ - լ
- - - -	- - - -	- դ ր մ	- չ - լ	թ լ չ մ	ր մ չ լ	թ լ ՞ դ	- լ - չ

กลับตัน

โน้ตหน้าทับปรบไก่ ๓ ชั้น

- ի մ - տ ի ն	- յ է յ է - յ ի յ է	- յ է յ է - յ ի յ է	- յ է յ է - յ ի յ է	- - - -	- յ է յ է - յ ի յ է	- յ է յ է - յ ի յ է	- յ է յ է - յ ի յ է
- տ ի ն - տ ի ն	- ի մ տ ի ն ի մ	տ ի ն ի մ - տ ի ն	- յ է յ է - յ ի յ է	- տ ի ն - ի մ	- տ ի ն - տ ի ն	- ի մ - տ ի ն	- տ ի ն - ի մ

ເພັນຈຸ່າກງຽ

ບທຣອງ : ສາສຕຣາຈາරຍ ດຣ.ອຸທິຄ ນາຄສວສດີ

ທໍານອງ : ເພັນນກເຂາະແມ່ວສາມໜັ້ນ ທອນ ໂ ຂອງຫລວງປະຊິມໄຟເວລະ

ຈຸ່າກງຽ ຈຸ່າກງຽ ຈຸ່າກງຽ
ຈຸ່າກງຽ ຈຸ່າກງຽ ກ້ອງກີກ

ຈຸກງຽ (ດນຕີ) ຈຸກງຽ (ດນຕີ)
ຕັ້ງແຕ່ຮູ່ງທິວາ ຈຸ່າກງຽຄູມາ

ຟ້ງຢຶງຟ້ົງເໝື່ອນດັ່ງປະລາງ (ດນຕີ)
ໂວ້ວ່າເຈົ້າປັບປຸງ ສົ່ງສຳເນົາຢຶງເລື່ອງດີ

ນກເຂົ້ານອູ່ໃນຮ່ວມໄພຮຖາກ໌
ໃນຮ່ວມໄພຮຖາກ໌ ສົ່ງສຳເນົາຢຶງເລື່ອງຈ້າ
ຈຸກງຽກູ່ກ້ອງພນາ
ເລື່ອງປັກຫາເຮືອຍົ່ງ
ກລ່ອມດ້ວຍເພັນດນຕີ
ເຮົາດີເພັດເພັນ

ໂຄກສທິນໍາໄປໃຊ້

ເພັນນກເຂາະແມ່ວ ເປັນເພັນທີ່ໃຊ້ປະລາງຂັບວ້ອງແລະປະລາງໃນການມົນຄລຕ່າງໆ

ຄໍາາມທ້າທາຍ

ຄໍາານຳເພັນໄທຍ້ອຕຣາຈ່າງທວະ ແລະ ຕ້າວ້າ ໄປຮ້ອງເປັນອຕຣາຈ່າງທວະເຊີຍ ຈະໃຫ້ຄວາມຮູ້ສຶກຍ່າງໄຮ

ຜັງສຽງປະລາຍດີ

ໂນັດແລກເຊີຍໂນັດດນຕີໄທ

ໂນັດດນຕີໄທ ປະກອບດ້ວຍ ຫ້ອງເພັນ ແລະ ລັບລັກຂ່າຍແທນຄ່າຕ່າງໆ

ໂນັດເພັນໄທຍ້ອຕຣາຈ່າງທວະ ແລະ ຕ້າວ້າ

ເພັນໄທຍ້ອຕຣາຈ່າງທວະ ແລະ ຕ້າວ້າ ເປັນເພັນທີ່ມີຈຳທວະປາກລາງ
ມີຈຳທວະສປາຍ ຜ່ອນຄລາຍ

ໂນັດດນຕີໄທ

ໂນັດເພັນໄທຍ້ອຕຣາຈ່າງທວະ ຕ້າວ້າ

ເພັນໄທຍ້ອຕຣາຈ່າງທວະ ຕ້າວ້າ ເປັນເພັນທີ່ມີຈຳທວະໜ້າ ໃຫ້ຄວາມຮູ້ສຶກຫັບຫຼື້ງ
ເຕົ້າ ໂຍຫວານ ແຕກຕ່າງກັນໄປຕາມເພັນ